



Linas Sabaliauskas
Enefit Green AS
info@enefitgreen.ee

Teie 02.09.2020 nr TO-JUH-6/159
Meie 30.11.2020 nr 15-1/1946-7

**Vastuskiri Eesti mereala
planeeringu põhilahendusele
esitatud ettepanekule**

Austatud härra Sabaliauskas

Täname Teid Eesti mereala planeeringu eelnõule (põhilahendusele) ja mõjude hindamise aruande eelnõule esitatud ettepanekute ja täiendavate küsimuste esitamise eest. Rahandusministeerium teavitas oma 15.09.2020 kirjaga nr 15-1/1946-6, et oluline on oodata ära kogu võimalik sisend ning seejärel koostöös nii mereala planeeringu eksperdimeeskonnaga kui erinevate ametkondadega esitatud ettepanekuid põhjalikult kaaluda ja tasakaalustatud lahendus leida. Teie poolt esitatud ettepanekud on läbi kaalutud ja edastame Teile oma seisukohad.

1. Viitate oma kirjas, et planeeringuga on selgelt piiritletud tuulikute parameetreid ja jäetud mulje nagu alla 150 meetri kõrguste tuulikute arendused ei oleks elluviidavad. Palusite täiendada Eesti mereala planeeringut selliselt, et Kaitseministeeriumi kõrguse piirangud ei oleks arendusalasid piiravad ja kompensatsioonimehhanisme rakendades või uue radari paigaldamisel ei peaks arendusalale teostama uut planeeringut.

Selgitame, et mereala planeeringu avalikustatud planeeringulahendus ei määranud tuulikute kõrguseid. Nagu Te ka õigesti väidate, on mereala planeeringus ära toodud tuulikute parameetreid käsitlev stsenaarium, mis määrab alade asukohad, hindamise aluseks olnud vundamenditüübi, toob välja alade realiseerimise piirmäära 70% ja ka alade pindala. Tuulikute kõrgust, sh minimaalseid kõrguseid, ei ole määratud. Mõjude hindamise aruandes on kajastatud erinevaid varasemate kogemuste ja uurimistööde näiteid, kus on toodud ka konkreetse uuringu aluseks olnud tuulikute parameetrid (sh kõrgus). Erinevate huvigruppide küsimustest ja ettepanekutest lähtuvalt, täpsustame selguse huvides planeeringulahendust ja mõjude hindamise aruannet, et stsenaarium paremini esitletud oleks, sh lisame tuulikute võimalikud gabariidid (kuid mitte minimaalseid kõrguseid) ja tuulikute omavahelise vahemaa.

Kaitseministeerium on hinnanud tuuleenergeetika alade mõju õhuseireradarite töövõimele ja andis oma sisendi planeeringusse, millega Rahandusministeerium peab lahenduse koostamisel arvestama. Mereala planeeringu lahendus peab olema kooskõlas kehtiva õigusega ja tervikuna

elluviidav ning lähtuma täna teadaolevatest perspektiividest. Praegusel hetkel ei ole uue radari soetamist Eesti merealale otsustatud ja seega ei ole tegemist reaalse teadaoleva perspektiiviga, mida on võimalik mereala planeeringus arvestada. Kui otsustatakse võtta kasutusele uus radar ja seeläbi vabastada mingi mereala riigikaitsealistest piirangutest tuuleparkide rajamiseks, siis radari soetamise otsusest kuni selle töövõime saavutamiseni kuluv aeg on piisavalt pikk, et selle aja jooksul jõuaks koostada planeeringu (nt riigi eriplaneeringu, kui kavandatava tegevuse vastu on suur riiklik või rahvusvaheline huvi). Planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) § 6 sätestab ka planeeringu elluviimise (p 11) ja planeeringu põhilahenduse (p 14) mõisted, millest mh tuleneb, et *elluviimine* on tegevus, mille eesmärgiks on planeeringus sätestatu realiseerimine ning planeeringulistest nõuetest kinnipidamise tagamine, samuti see, et *planeeringu põhilahendus* peab tagama lahenduse tervikliku toimimise ehk olema elluviidav. Tuuleenergeetika arendamiseks sobivate alade leidmisel on tulnud arvestada erinevaid valdkondlike huve ja piiranguid. Kõiki asjaolusid (majanduslikku, looduslikku, sotsiaalset ja kultuurilist keskkonda) arvesse võttes on leitud planeeringualal tuuleenergeetika arendamiseks kõige sobivamad alad, mida on planeeringus seatud tingimusi arvestades võimalik realiseerida.

Lähtudes eeltoodust ei ole võimalik Teie ettepanekuga arvestada.

2. Viitasite meie 15.07.2020 vastuskirjale (nr 15-1/1946-4), kus selgitasime, et juhul kui nt tehnoloogia arengus tekib oluline muutus, innovatsioon või riigikaitsealiste eesmärkide täitmise tagamiseks leitakse täiendavaid kompensatsiooni mehhanisme on võimalik merealal või osal sellest koostada uus mereala planeering või riigi eriplaneering. Palusite selgitada, mis põhjusel oleks ainult kõrguse piirangute kadumise järgselt vajalik koostada alale uus mereala planeering või riigi eriplaneering. Toote oma selgituses välja, et uue planeeringu koostamise kohustus kõrguse piirangute kadumise järgselt oleks ebamõistlik ressursside kasutamine ja muuhulgas seaks see ka arendajad ebavõrdsesse olukorda, kuna näiteks üle 150 m kõrguste arendusaladele uue planeeringu kehtestamise kohustus ei rakenduks. Nendel aladel tegutsevad arendajad saaksid kiirelt arendustegevusega jätkata, kuid alla 150 m kõrguste piirangutega aladest huvitatud osapooled peaksid pärast kompensatsioonimehhanismide rakendumist alustama uue planeeringuga. Toote välja, et sellises ebavõrdses olukorras on Loode-Eesti meretuulepargi arenduse üks arendusaladest, mis jääb Eesti mereala planeeringus tuulepargi alale nr 5. Palute tuua ala nr 5 uuesti tuulepargi arendusteks sobivaks alaks, kuid jätta juurde klausel, millega jääks püsima kehtivad kõrguse piirangud, kuid kaoks kohustus läbi viia uut planeeringut pärast kõrguse piirangute kadumist.

Uue planeeringu koostamise vajadus ei ole seotud tuulikute kõrgusega. Planeeringu seletuskirja ptk 5.6.4 p 3 toob välja vajaduse koostada uus planeering juhul, kui tuuleenergeetika arendamise mõju teiste tehnoloogiate puhul on gravitatsioonivundamentidel tuuleparkidel põhinevast lahendusest eeldatavalt suurem. Selline tingimus on vajalik, kuna planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevate mõjude hindamisel on lähtutud gravitatsioonivundamendist või samaväärse mõjuga vundamendilahendusest. Mõjude hindamine tagab, et planeering oleks elluviidav ja võimalikud kaasnevad ebasoodsad mõjud leevendatud. Mõne teise vundamenditüübi puhul võib mõju olla suurem, mistõttu ei pruugi lahenduses kajastuvad leevendavad meetmed ja keskkonnatingimused olla piisavad.

Selgitame uuesti, et avalikustatud planeeringulahenduses tuulikute kõrgust, sh minimaalseid kõrguseid, ei ole määratud. Olukorra muutudes ei ole alla 150 m kõrgustest tuulikute huvitatud osapooled erinevas olukorras, kuna tuulikute minimaalseid kõrguseid ei ole planeeringuga määratud ja seda ei ole plaanis ka määrata. Juhime tähelepanu, et tuuleenergeetika arendamiseks sobilike alade leidmine põhineb laiapõhjalisel välistusanalüüsil. Lisaks riigikaitseleastele asjaoludele on lähtutud kaitsealustest loodusobjektidest, visuaalsest puhvrast, lindude rändeteedest ja peatuspaikadest, nahkhiirte rändesuundadest, veeliikluse vajadustest. Aluseks on olnud ka tuuleenergeetika arendamise aluseks olevad põhitegurid (tuuleolud, sügavus, jää- ja laineolud).

Juhime tähelepanu, et lisaks riigikaitseleastele piirangutele jääb ala nr 5 ka täielikult üleriigilise mereala planeeringu tarbeks koostatud Eesti Ornitoloogiaühingu uuringus (2019.a) määratud lindude sensitiivsesse alasse.

Täiendavalt märgime, et enne 01.07.2015 esitatud hoonestusloa taotluste menetlemine, sh otsustamine, viiakse läbi vastavalt hoonestusloa taotluse esitamise ajal kehtinud õigusaktides, eelkõige Veeseaduses, ette nähtud nõuetele (vt täpsemalt planeeringu seletuskirja ptk 4.3). Nendel puudub otsene seos mereala planeeringuga. Vt ka eelmise punkti vastust.

Lähtudes eeltoodust ei ole võimalik Teie ettepanekuga arvestada.

3. Palusite selgitada, mis põhjusel on Eesti mereala planeeringus mindud oluliselt rangemaks võrreldes teiste samaväärsete kehtivate planeeringutega ja piiratud tuulikute parameetreid. Eeltoodule tuginedes palute täiendada Eesti mereala planeeringut selliselt, et Kaitseministeeriumi kõrguse piirangud ei oleks arendusalasid piiravad, vaid oleks kajastatud kui tuuleparkidele sobivad arendusalad ja kompensatsioonimehhanisme rakendades või uue radari paigaldamisel ei peaks arendusalale teostama uut planeeringut.

Selgitame uuesti, et avalikustatud planeeringulahenduses tuulikute kõrgust, sh minimaalseid kõrguseid, ei ole määratud. Vt ka eelnevate punktide vastuseid.

Eesti mereala planeeringu koostamise ajal on tulnud mitmed kohtulahendid (Hiiu maakonnaga piirneva mereala planeeringu ja Rail Balticu maakonnaplaneeringu osas), mis on senist keskkonnamõtjude strateegilise hindamise praktikat muutnud. Mõjusid tuleb hinnata senisest täpsemalt. Seda ei ole võimalik teostada, kui planeeringus ei ole tingimusi täpsemalt seatud. Tuulikute parameetrite ja võimaliku stsenaariumi kirjelduse vajadus on välja toodud Riigikohtu Hiiu maakonnaga piirneva mereala lahendis (nr 3-16-1472), mistõttu on oluline ka mereala planeeringus võimalik stsenaarium selgelt välja tuua ja samu vigu mitte korrata.

4. Viitasite meie 15.07.2020 vastuskirjale (nr 15-1/1946-4), kus selgitasime, hoonestusloa taotluste info on planeeringut koostades taustainformatsioon ja ei ole planeeringulahenduse osa. Loode-Eesti meretuulepargi projekti käsitletakse mereala planeeringus samamoodi nagu kõiki teisi hoonestusloa taotlusi, mis on esitatud enne 01.07.2015. Te ei nõustu sellega ja toote välja, et oluline on arvestada varem esitatud vee erikasutuslubade ja kehtivate hoonestuslubadega, kuna arendustegevus ei peatu pärast eeltoodud lubade menetlust, vaid jätkub projekteerimise ja hiljem ka ehitusloa taotlusega, kus kehtiv planeering oma piirangutega on üheks loa väljastamise

eelduseks. Peate vajalikuks Eesti mereala planeeringu koostamisel arvestada kehtivate tuuleparkide arenduste hoonestusloa taotlustega ja näidata planeeringus potentsiaalsete arenduste kaablikoridorid, sh Loode-Eesti meretuulepargi kaablikoridorid sarnaselt uute Eesti mereala planeeringuga tuvastatud arendusalade kaablikoridoridele.

Esmalt juhime tähelepanu, et hetkel ei ole mitte ühtegi hoonestusluba meretuulepargi arendamiseks välja antud. Hoonestusloa taotluse esitamine ei anna õigustatud ootust hoonestusloa saamiseks. Hoonestuslubade menetlust reguleerib veeseadus ja hoonestuslubade menetlemisel lähtutakse selles toodud nõuetest.

Enne 01.07.2015 esitatud hoonestusloa taotluste menetlemine, sh otsustamine, viiakse läbi vastavalt hoonestusloa taotluse esitamise ajal kehtinud õigusaktides, eelkõige Veeseaduses, ette nähtud nõuetele. Samast loogikast lähtutakse ka vee-erikasutuslubade menetlemisel. Nendel puudub otsene seos mereala planeeringuga.

Selgitame uuesti, et mereala planeering, strateegilise riikliku tasandi ruumilise arengudokumendina, reeglina ei määra perspektiivsete kaablite ning torujuhtmete konkreetseid ruumilisi asukohti. Planeeringu suurest üldistusastmest tulenevalt ja põhjusel, et pole teada tulevikus kõikvõimalike kavandatavate kaablite ja torujuhtmete võimalikud asukohad, pole otstarbekas kaablite ja torustike konkreetsete asukohtade määramine, vaid hoonestusloa etapi jaoks tingimuste määramine. Kaablite ja torujuhtmetega seonduv selgub hoonestusloa menetluse käigus, mille läbiviimisel tuleb arvestada ka mereala planeeringus määratud tingimusi. Konkreetse asukoha leidmine kaablitele hoonestusloa etapis, arvestades mereplaneeringu tingimusi, ei ole tingimata mereala planeeringut muutev tegevus.

Eelpool toodust erandiks on mereala planeeringuga kavandatud tuuleenergeetika alade põhimõttelised ühenduskoridorid, kuna tuuleenergeetika teema on uutest merekasutustest ainuke, mille puhul sõltub otseselt tuuleenergeetika arendamiseks sobivate alade osas planeeringu elluviidavus mh tehnovõrkude lahendusest ning seeläbi aitab täita Eesti riigi taastuvenergeetika alaseid eesmärke. Seetõttu oleme seda teemat lahendanud kõikidest teistest kaablitest ja torujuhtmetest erinevalt ning on ka mereala planeeringus neid koridore visualiseeritud. Kuna ala nr 5 ei ole määratud mereala planeeringus ette nähtud tuuleenergeetika arendamise alana, siis pole sellele näidatud ka põhimõttelist kaablikoridori. Kuid see ei takista Loode-Eesti tuulepargi kaablikoridori kavandamist mõne tegevusloa menetluses (vt eelmist lõiku).

Juhime tähelepanu, et Eesti mereala planeeringuga Hiiu maakonnaga piirnevat mereala planeerida ei saa, kuna nimetatud mereala ei asu Eesti mereala planeeringualal. Käesoleva planeeringu menetluses saame kaaluda vaid ettepanekuid, mis puudutavad koostatava planeeringu alal toimuvaid tegevusi ja tegevusi, mida on võimalik tervikuna ellu viia. Kokkuvõttes Hiiumaast ida pool paiknevale merealale on määratud kaablite rajamiseks tingimused, mida tuleb edaspidi arvestada (vt seletuskirja ptk 5.7).

Oleme kõiki ettepanekute esitajaid ja tuuleenergeetika arendajate huvigrupi esindajaid kohelnud võrdselt. Sarnased vastused mh kaablite teemal on läinud kõigile osapooltele.

Lähtudes eeltoodust ei ole võimalik Teie ettepanekuga arvestada.

5. Juhite tähelepanu, et Eesti mereala planeeringu kaardirakendusel on arendusalast 1 Virtsu kulgev kaablikoridor osaliselt kattuv Natura 2000 alaga. Palusite selgitada, millistel juhtudel on siiski võimalik kaablikoridore planeerida Natura 2000 aladele.

Planeeringu kaardirakenduses on kuvatud kaks kaablikoridori asukohta. Planeeringulahenduse mõjude hindamise käigus on tehtud ettepanek kaablikoridori nihutamiseks (vt mõjude hindamise aruanne ptk 4.3, joonis 4.3.-3). Kaablikoridor uues asukohas ei läbi Natura Väinamere Natura 2000 ala kaitse-eesmärke ega ka maismaa Natura ala(de) ranniku- ja maismaaelupaikasid. Kaardirakendust korrigeeritakse.

Ehitiste, rajatiste jms rajamine Natura ala(de)le ei ole välistatud, kui kavandatavad tegevuste puhul on välistatud ebasoodne mõju Natura ala(de) kaitse-eesmärkidele. Kavandatavate tegevuste mõju Natura 2000 ala(de)le tuleb hinnata silmas pidades ala kaitse-eesmärke, s.t liikide ja elupaigatüüpide suhtes, kelle või mille kaitseks antud Natura 2000 ala(d) on moodustatud.

6. Juhite tähelepanu asjaolule, et Hiiu maakonna merealade planeeringu punkt 1.3.1 kohaselt on Hiiu maakonna mereala ruumilise arengu üheks eesmärgiks tagada Läänemaa ja Saaremaa suunal ringtoite väljaehitamine varustuskindluse tagamiseks. Käesoleval hetkel puudub ringtoiteks vajalik ühendus Hiiumaa ja mandri vahel. Kuna Riigikohus ei ole tühistanud ringtoite väljaehitamist ja planeering on mõeldud kestvusega vähemalt 15 aastat, siis tuleks Eesti mereala planeeringus kajastada ringtoiteks vajalikku ühendust.

Selgitame, et oleme sellel teemal teinud täiendavat koostööd AS Eleringiga ning nende sisendist lähtuvalt on Läänemaa suunal ringtoite väljaehitamine otstarbekas vaid siis, kui muud Hiiu mereala planeeringus elektrienergiaga tootmise ja tarbimisega seotud arengud leiavad aset. Elektri ülekandevõrgu rajamise eeltingimuseks Läänemaa suunal on oluliselt suurenenud tarbimine või elektrienergia tootmine Hiiumaal. Elering AS ülekandevõrgu rajamist ilma võrguarenduse eest tasuva liitujata ei planeeri. Tuuleenergeetika tootmise alad on Riigikohtu¹ poolt tühistatud. Seega ei ole praegusel kujul ringtoite rajamine Läänemaa suunal realistlik perspektiiv. Neid seisukohti on koostöös AS Eleringiga eraldi kohtumisel selgitatud ka Hiiumaa Vallavalitsusele ning saadetud ka kirjalikud selgitused.

Juhime tähelepanu, et ringtoite väljaehitamine on Hiiu mereala planeeringus kajastatud tuuleenergeetika tootmise alade arendamisega seoses, mille kohaselt tuleb alade arendamisel panustada Hiiumaa elektri varustuskindluse parandamise ja selle tulemusena tekib elektri ringtoite Hiiumaale. Kuna tuuleenergeetika tootmise alad on Riigikohtu poolt tühistatud ja ringtoite väljaehitamine on võimalik tuuleenergeetika tootmise alade realiseerumisel ehk sellega otseselt seotud, ei ole selles osas planeeringut enam võimalik ellu viia. Seega Hiiu merealal puudub planeeringuline alus (planeeritud tuule-energeetika alad), millest lähtuvalt Eesti mereala planeeringus kaableid kavandada. Mereala planeeringus tegevuste kavandamisel tuleb veenduda, et selle elluviimine on tervikuna võimalik. Eeltoodud põhjustel ei ole kaablite lahendust võimalikele meretuuleparkidele Hiiu merealal võimalik praeguses protsessis terviklikult lahendada.

PlanS § 6 sätestab ka planeeringulahenduse (p 15) ja planeeringu põhilahenduse (p 14) mõisted, millest mh tuleneb, et planeeringulahendus koostatakse vaid planeeringuala kohta, samuti see, et planeeringu põhilahendus peab tagama lahenduse tervikliku toimimise ehk olema elluviidav.

¹ Riigikohtu otsus nr 3-16-1472

Lähtudes eeltoodust ei ole võimalik Teie ettepanekuga arvestada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kaia Sarnet
regionaalvaldkonna asekanstler

Teadmiseks:
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
Kaitseministeerium

Triin Lepland 4520521
Triin.Lepland@fin.ee